

УДК 821.161.2.09(092)(477.83)

Володимир ГАЛИК,

кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії, докторант
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка
(Україна, Дрогобич) galykvol@ukr.net

ПОСТІЙНІ Й ТИМЧАСОВІ ПОМЕШКАННЯ ІВАНА ФРАНКА ПІД ЧАС ЙОГО НАВЧАННЯ У ДРОГОБИЦЬКІЙ ГОЛОВНІЙ ШКОЛІ ТА ДРОГОБИЦЬКІЙ ГІМНАЗІЇ ІМЕНІ ФРАНЦА-ЙОСИФА І

У статті, на основі існуючого доробку франкознавців та через вивчення творчої спадщини Івана Франка, цілісно і по змозі лаконічно, представлено тему Франкових постійних й тимчасових помешкань у Дрогобичі під час навчання у Дрогобицькій головній школі при церкві Святої Трійці та Дрогобицькій гімназії імені Франца-Йосифа І. В ході дослідження з'ясовано, що за одинадцять років навчання Івана Франка у Дрогобичі, він чотири рази змінював свої помешкання, два з яких стали постійним пристанищем для нього впродовж термінів навчання у міській головній школі Дрогобича та Дрогобицькій гімназії імені Франца-Йосифа І. Також доведено, що умови проживання І. Франка на квартирах у місті були жахливими, адже незначні матеріальні статки так і не дали Франковим батькам змоги забезпечити синові краще житло під час його навчання у Дрогобичі.

Ключові слова: Іван Франко, Дрогобицька головна школа, Дрогобицька гімназія, помешкання, навчання, умови проживання.

Літ. 18.

Volodymyr HALYK,

PhD. (History), Assistant Professor of World History, doctoral
Department Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
(Ukraine, Drohobych) galykvol@ukr.net

PERMANENT AND TEMPORARY APARTMENT IVAN FRANKO DURING HIS TRAINING HOME SCHOOL IN DROHOBYCH AND DROHOBYCH GYMNASIUM NAMED AFTER FRANZ JOSEPH I

The article, based on the existing acquis frankoznavtsiv and through the study of the creative legacy of Ivan Franko holistically and in a position succinctly presented the topic Frankos permanent and temporary dwellings in Drohobych during training in Drohobych main school at Holy Trinity Church and Drohobych gymnasium named after Franz Joseph I. The study found that eleven years of study I. Franko in Drohobych, four times he changed his home, two of which were permanent shelter for him during the period of training in the main city school and Drohobych Drohobych gymnasium named after Franz Joseph I. also proved that I. Franko accommodation in apartments in the city were awful, because little material possessions and did not give Frankos parents able to provide better shelter his son during his studies in Drohobych.

Key words: Ivan Franko, Drohobych primary school, Drohobych gymnasium, accommodation, education, living conditions.

Ref. 18.

Владимир ГАЛЫК,

кандидат исторических наук, доцент кафедры всемирной истории, докторант
Дрогобычского государственного педагогического
университета имени Ивана Франко
(Украина, Дрогобыч) galykvol@ukr.net

ПОСТОЯННЫЕ И ВРЕМЕННЫЕ МЕСТА ЖИТЕЛЬСТВА ИВАНА ФРАНКО ВО ВРЕМЯ ЕГО ОБУЧЕНИЯ В ДРОГОБЫЧСКОЙ ГЛАВНОЙ ШКОЛЕ И ДРОГОБЫЧСКОЙ ГИМНАЗИИ ИМЕНА ФРАНЦА-ИОСИФА I

В статье, на основе существующих работ франкознавцев и через изучение творческого наследия Ивана Франко, целостно и по возможности лаконично, представлено тему постоянных и временных мест жительства И. Франко в Дрогобыче во время учебы в Дрогобычской главной школе при церкви Святой Троицы и Дрогобычской гимназии имени Франца-Иосифа I. В процессе исследования установлено, что за одиннадцать лет обучения Ивана Франко в Дрогобыче, он четырежды менял свои квартиры, две из которых стали постоянным пристанищем для него в течение сроков обучения в городской главной школе Дрогобыча и Дрогобычской гимназии имени Франца-Иосифа I. Также доказано, что условия проживания И. Франко на съемных квартирах в городе были ужасными, ведь незначительное материальное состояние родителей И. Франко, так и не дали им возможности обеспечить сыну лучшее жилье во время его учебы в Дрогобыче.

Ключевые слова: Иван Франко, Дрогобычская главная школа, Дрогобычская гимназия, жилье, обучение, условия проживания.

Лит. 18.

Постановка проблеми. Цогорічний подвійний ювілей Івана Франка – 160-річчя від дня народження та 100-річчя з дня пам'яті, – спонукає дослідників-франкознавців до ширшого переосмислення його життя та багатогранної діяльності. У контексті сказаного актуальним, на наш погляд, вбачається порушення теми Франкових постійних і тимчасових помешкань у Дрогобичі під час навчання у Дрогобицькій головній школі при церкві Святої Трійці та Дрогобицькій гімназії імені Франца-Йосифа I.

Аналіз досліджень. Порушена нами проблема уже була предметом зацікавлення низки дослідників-франкознавців. Чи не вперше, про Франкові помешкання під час навчання у Дрогобичі, згадав у своєму дослідженні «Іван Франко в Дрогобичі» С. Пінчук, який на тлі демонстрації міста у коловороті життя і творчої спадщини знаного українського вченого, торкунвся і його дрогобицьких стацій [13].

Дещо згодом дрогобицький краєзнавець, Я. Ольховий спеціально взявся за прискіпливе вивчення дрогобицьких стацій Івана Франка, початкові результати чого були опубліковані на стрінках місцевої газети «Радянське слово» [12], а дещо пізніше, доповнивши свої напрацювання із згаданої проблеми, дослідник умістив спеціальну розвідку на сторінках «Дрогобицького краєзнавчого збірника», яка стала чи ненайбільш повним і конкретним дослідженням про Франкові помешкання у Дрогобичі під час його навчання у місті [11].

Чимало уваги дрогобицьким помешканням І. Франка приділено такими дослідниками-франкознавцями як Р. Горак та Я. Гнатів, котрі у своїх працях про навчання І. Франка у Дрогобицькій нормальній школі та Дрогобицькій гімназії не змогли неохарактеризувати умови проживання вченого у місті [5; 6]. Побіжно звернемо увагу й на те, що окремі сюжети із порушеної нами проблеми представлені і в одноосібних працях Р. Горака [3; 4].

Хочемо згадати і про таких дрогобицьких дослідників-франкознавців як З. Гузар та М. Шалата, які також у своїх неспеціальних до порушеної нами теми працях, торкалися проблеми місця та умов проживання Івана Франка у Дрогобичі під час навчання у місцевій нормальній школі та гімназії [7; 18].

Водночас зазначимо, що у 2006 р. була спроба показати Франкові поменшкання разом із місцями його постійного перебування в Дрогобичі на схемі-мапі, започаткувавши першу спробу розробки туристичного маршруту [8]. Нещодовно, нами було розроблено найповнішу туристичну мапу «Місця Івана Франка у Дрогобичі», яка разом із поясненнями увійшла до альбому-путівника «Дрогобич у житті та творчій спадщині Івана Франка», де окремим розділом представлено через призму аналізу і фотоілюстрацій Франкові стації та умови його проживання під час навчання у Дрогобицькій головній школі при церкві Святої Трійці та Дрогобицькій гімназії імені Франца-Йосифа I [1, 107–127, 328–338].

Мета статті. З огляду на те, що сьогодення франкознавча наука має вже чимало напрацювань з порушеної нами проблеми, ставимо собі за мету на основі існуючого доробку та творчої спадщини Івана Франка цілісно представити проблему Франкових постійних й тимчасових помешкань у Дрогобичі під час його навчання в Дрогобицькій головній школі при церкві Святої Трійці та Дрогобицькій гімназії імені Франца-Йосифа I, локалізувати ці місця на сучасній мапі міста, представивши їх на сучасних світлинах.

Виклад основного матеріалу. У період навчання в Дрогобицькій головній школі, так званій нормальній школі отців василіян, та Дрогобицькій гімназії імені Франца-Йосифа Іван Франко в Дрогобичі прожив майже повних 11 років. Його непостійними й постійними помешканнями, так званими стаціями, були кватиртири у кравця Івана Гутовича (будинок зберігся до сьогоднішнього дня), будинок коваля Поплавського (не існує), хата тітки І. Франка Є. Кошицької (не існує) та будинок боднаря М. Корпака (не зберігся).

Характеристику дрогобицьких помешкань І. Франка хочемо розпочати із його короткочасної стації під час навчання у нормальній школі – квартири кравця Івана Гутовича. За переконливим доведенням Я. Ольхового та за нашою перевіркою, будинок І. Гутовича нині ідентифікується із сучасним будинком на вулиці Жупна, № 16 [11, 73]. Саме тут було тимчасове помешкання Івана Франка під час навчання у дрогобицькій нормальній школі. Про своє проживання у І. Гутовича І. Франко згадав у передмові до 1-го тому *«Галицько-руські народні приповідки»* де зазначив: *«Живучи на стаціях у різних дрогобицьких міщан та передміщан, я знайомився залюбки з такими, що заховали в пам'яті багато старої руської міщанської традиції (назву тільки кравця Івана Гутовича та теслю Деревака, тоді, в початку 70-х років, уже звиш 70-літнього діда); від них і многих інших я списував немало етнографічного матеріалу та іноді при допомозі товаришів вишукував також інших оповідачів по передмістях, платив їм скромний почастинок і заставляв їх цілими ночами співати та оповідати всяку всячину...»* [2, 285].

У контексті сказаного акцентуємо, що від Івана Гутовича І. Франко вже під час свого навчання у Дрогобицькій гімназії записав і згодом опублікував такі легенди: *«Святий Николай і три студенти»*, *«Як у москалів кури п'ють»* (1870 р.), *«Як москаль долотом рибу ловив»* (1870 р.), *«Холера в Дрогобичі 1831 р. і жиди»* (1872 р.) [Див.: 14] та чимало прислів'їв і приказок, які увійшли до тритомника *«Галицько-руські народні приповідки»*.

Колишній будинок Івана Гутовича.

Перше тимчасове помешкання Івана Франка під час навчання у міській головній школі Дрогобича. Теперішній вигляд.

Світлини В. Галика, червень-липень, 2016 р.

Про друге, також тимчасове помешкання І. Франка в часі навчання у нормальній школі отців василіян дізнаємося зі спогадів його сучасника та приятеля Семена Вітика, проте ці дані є надто скупими і не підтвержені самим І. Франком. Дослідник Я. Ольховий з цього приводу стверджує, що він отримав *«...мабуть, цілком достовірні відомості, записані мешканцем приміського села Лішня – Сов'яком Володимиром Петровичем, 1915 року народження від свого діда Сов'яка Василя Миколаєвича, який знав особисто молодого Франка, про те, що деякий час, поки влаштувався у Кошицької, Франко мешкав ще в будинку коваля Поплавського, кузня і будинок якого, за свідченням цього інформатора, стояли недалеко від школи Василіян, на розі вулиці Каменярської, яка відходила від вулиці Бориславської в напрямку Жупної»* [11, 74].

У сучасному Дрогобичі місце розташування кузні з будинком коваля Поплавського локалізується територією, яка розташована з боку південно-західного крила будинку № 2 по вулиці Бориславській у напрямку кав'ярні «Мальви».

Вищезгадані дві стації І. Франка, очевидно, були його тимчасовим помешканням під час вступних процедур до Дрогобицької головної школи аж допоки не були погоджені всі формальності. Після цього Франкові батьки потурбувались про більш комфортні умови для сина порівняно зі згаданими попередніми помешканнями, влаштувавши його на постійну квартиру до своєї родички – тітки І. Франка Є. Кошицької, де хлопець і проживав упродовж трьох років під час свого навчання у василіянській школі. У цьому контексті зазначимо, що І. Франка з Є. Кошицькою як і з отцем Іваном-Юліаном Німиловичем, який перед зайняттям посади директора Дрогобицької нормальної школи (з 1873 р.) учителював у цьому навчальному закладі і навчав І. Франка, єднали родинні зв'язки, адже брат бабці священика М. Твардовської був чоловіком сестри бабусі І. Франка по материнській лінії – К. Кімакович. Водночас мати о. І.-Ю. Німиловича, К. Романська, була сестрою Є. Романської (у першому шлюбі Кошицька, в другому – Гучинська), в якій проживав на квартирі І. Франко під час свого навчання у Дрогобицькій нормальній школі [10, 16-17].

Приблизне місце розташування кузні з будинком коваля Поплавського.

Друге тимчасове помешкання Івана Франка під час навчання у василіянській школі при церкві Святої Трійці. Теперішній вигляд.

Світлина В. Галика, червень-липень, 2016 р.

У передмові до твору «Рутенці» про своє перебування у тітки Є. Кошицької І. Франко писав: *«Мені пощастило в наймолодших літах, коли я ще ходив до т[ак] зв[аної] нормальної школи, що містилася в монастирі о. Василіан при церкві св. Трійці в Дрогобичі, жити на квартирі у міщанки Кошицької, що вдруге вийшла заміж за столяра Гучинського. Тут живучи протягом трьох літ, я мав нагоду придивитися ближче родинному життю та ремеслу дрогобицьких міщан і списав дещо з тих своїх вражень у нарисі «В столярні» [15, 8].*

У згаданих вище Франкових нарисах «У столярні» автор умістив розлогий опис про своє проживання у Є. Кошицької, детально описав колорит місцевості, де був розташований тітчин будинок, розповів про свої перші враження щодо життя у місті, про ціну грошей тощо. Характеризуючи свою стацію – помешкання тітки Кошицької, І. Франко пише: *«То був старий domeк у подвір'ї, відділений від вулиці трохи показнішим, але дуже негарним жидівським домом та ще одною величезною жидівською халабудою, де містився шинок, а від потоку смердючою гарбарнею. Від заходу й полудня до нього припірав невеличкий огорог, засаджений капустою, буряками та іншою невибагливою яриною. На подвір'ї перед домом стояли купи тертиць, верецяли купи жиденят; від вулиці доходив шинковий галас, а від гарбарні поганий сопух. Усі забудування були дерев'яні, внизу гнілі, бо місце було вогне. Отсе було те оточення, в якому пройшли перші три роки мойого міського життя» [17, 171].*

Водночас, із Франкових спогадів «У столярні» дізнаємося про його життя і повсякденний побут упродовж 1864 – 1867 рр. І. Франко пише: «Життя в столярні йшло весело. Для мене, селянського сина, що привик чути вічні побоювання та бачити тривожну увагу на погоду, на хмари, на вітер, на мороз або спеку, на фази місяця, було новиною те рівне, веселе життя міського ремісника, відірване від природи та її примх, розмежоване зовсім іншими межами, поділене по зовсім іншій шкалі... Окреме місце займає в моїх споминах термінатор Ясько Романський. Се був самотній, крім мене, малолітній у домі і через те мій природний товариш... Від Яська пізнав я уперше й ціну грошей. У селі я бачив, як усі дорожили грішми, побивалися за ними, але який їх практичний пожиток, чим вони можуть бути для чоловіка, се лишилося мені тайною... Кожної п'ятниці і суботи був час артистичного попису «цьоці» Кошицької, час малювання скринь. Сю часть роботи вона найчастіше брала на себе; її малюнки визначалися нечувано сорокати добром фарб і дивовижними контурами цвітів... Взагалі столярня дуже часто лунала піснями... Діла Гучинських ішли добре. На скрині був такий попит, що в деяких порах при кінці тижня готовими скринями заповнювали майже всю столярню. В таких разях мені стелили спати в такій скрині, а що в столярні йшла робота іноді до пізньої ночі, то я рано прокидався, немов у глибокій криниці... бували й такі часи, що мені доводилося спати в свіжих домовинах, коли в столярні їх роблено більше, а задля браку місця їх не було де класти, як тільки на моїм тапчані: тоді домовину клали на тапчан, а мені стелили в ній, і я спав преспокійно, антиципуючи вічний сон її властивого хазяїна... Та моя мати, довідавшись про се, запротестувала проти того, і мені перестали стелити в домовинах... Скінчивши так звану нормальну школу у василіян, я перейшов на іншу станцію, і «цьоця» Кошицька з її столярнею цезла з обр'ю мого життя» [Див. детальніше: 17, 176–187].

Очевидно, що у столярні тітки Кошицької І. Франко фактично вперше ознайомився із прикметами дрогобицького міського життя та побуту, відсутністю людського страху перед природою, значимістю для людини матеріальних благ тощо. Водночас бачимо, що Франків побут у Кошицької був не вельми прийнятним для нормального, спокійного життя хлопця-школяра, проте це, не заважало йому у навчанні, а навпаки, скиривувало до ритмічного життя вже не сільського хлопчини, а хлопчини-міщанина.

На превеликий жаль, до сьогодні не збереглося нічого з того, що вказувало б на місце розташування дому, де проживав Іван Франко в часі навчання у школі отців василіян. Єдине, що дає можливість локалізувати місце будинку Є. Кошицької – це згаданий І. Франком потік на тракті вулиці Бориславської, який зветься Побук (інколи вживають гідронім Серет).

Ще у 80-х роках ХХ ст. Я. Ольховому вдалося знайти приблизне місце розташування будинку тітки І. Франка. З цього приводу він пише: «...нам пощастило зустрінути ще й досить близького родича чоловіка Кошицької, його братового онука Гучинського Мар'яна Осиповича, який зміг досить докладно показати те місце, де стояла описана Франком господа, а також старожилів міста: згаданий вже нами Губицький Іван Михайлович і Леськів Сергій Несторович, які внесли суттєві доповнення до нашого пошуку, то можна впевнено констатувати, що цей наш пошук виявився цілком успішним. Сергій Леськів стверджує, що господа Кошицької, про яку, як про своє трирічне помешкання у Дрогобичі, згадує Іван Франко, а також гарбарня, до якої вона прилягала, знаходились, рахуючи від центра міста, наліво по Бориславській вулиці, зразу ж за потічком. Сам будинок Кошицької знаходився на деякій віддалі від дороги, а саме там, де задвірки сучасної вулиці Бориславської утворюють закінчення провулка Ремісничого» [11, 75].

Перевірити стовідсотково наведену вище інформацію, якою оперував Я. Ольховий, вкрай важко, оскільки немає вже в живих ні дослідника, ані згаданих ним інформаторів, ані тих споруд (збереглися лише окремі дотичні будівлі, про які розповідає Я. Ольховий), які були на Бориславському тракті. Та все ж проведені дослідження Я. Ольхового та самі спогади І. Франка, а також відповідне зіставлення інформації дають змогу припустити, що будинок Франкової тітки Кошицької знаходився там, де саме зараз задвірки ліворкч від вулиці Бориславської – територія вкінці провулка Ремісничого, де «із ув'язнення» виходить на «волю» потічок Побук (Серет).

**Приблизне місце розташування столярні з будинком тітки І. Франка Є. Кошицької.
Перше постійне місце проживання Івана Франка під час навчання у школі отців
василіян при церкві Святої Трійці. Теперішній вигляд.**

Світлини В. Галика, червень-липень, 2016 р.

Про друге постійне помешкання Івана Франка дізнаємося з його спогадів «Спомини із моїх гімназійних часів» а також із переднього слова до твору «Рутенці». Зокрема, у спогадах гімназійного часу І. Франко згадує: «...я з товаришем Йосифом Райхертом, сином німецького колоніста, у вищій гімназії читав драми Шекспіра, Шіллера та Гете. З його старшим братом Філіпом Райхертом, що з самбірської гімназії перейшов до Дрогобича, я один рік жив на спільній квартирі в домі боднаря Корпака» [16, 51].

Докладний опис Франкової другої стації в часі навчання у Дрогобицькій гімназії подав його гімназійний товариш-однокласник Михайло Коріневич, який разом із ним проживав півтора року на квартирі в боднаря Корпака. У своїх спогадах М. Коріневич детально описав Франкове помешкання підчас гімназійних студій та його побут у ньому: «Коли ж мене через рік дали на квартиру за жупою сільною (за салінами) далеко на передмісті, до міщанина, то я кусень дороги зі школи йшов не раз із Франком і дізнався, де він мешкає. Була се дуже мізерна хатчина при поперечній дорозі; там я, отже, не раз вступав до Франка; до тої хати я по 3-х роках науки перебрався і мешкав разом з ним. Мізернішого мешкання, квартири не можна було вже собі й погадати. Одна мала кімната (в ній і кухня); тут одне ліжко для тазди і таздині, банкбетель, скриня, що служила за стіл, стіл для кухні, лавки, 2 крісла, посередині могло поміститися стоячи найбільше 10 людей; тазда цілий день був при роботі як тесляр, а таздиня, яку звали «цьоця», варила їсти для мене і Франка, осібно для кожного, часто-густо одну страву на обід.

На сій квартирі мешкав я з Франком півтора року; протягом кількох місяців Франко, як давніший локатор, спав на банкбетлі, а я прикладав лавку до нього і спав на лавці, а пізніше, аж до мого відходу, душилися уже разом на банкбетлі, з якого верхню дошку на ніч здіймано. Вночі для науки уживали переважно свічки або часом лампки велечини каганця» [9, 76].

Тож, із слів М. Коріневича дізнаємося, що будинок боднаря Корпака розташовувався недалеко від соляної жупи на поперечній дорозі, тобто на стику вулиць, якими проходив щоденний маршрут гімназистів до Дрогобицької гімназії. За словами Я. Ольхового «Реконструкція шляху М. Коріневича від саліни... до гімназії показує, що такою поперечною дорогою, на якій знаходилась квартира Івана Франка періоду його навчання у гімназії, могла бути лиш сучасна вулиця Марійська, яка, по суті, і становить поперечний провулок небагатьма будинками, що сполучає сучасну вулицю Жупну, на кінці якої знаходиться згадана саліна, з вулицею Юрія Дрогобича (колишня Боднарська)». Водночас Я. Ольховий акцентує, що у 80-х роках ХХ ст. місцеві старожили також неофіційно називали її поперечною вулицею через таке розташування [11, 75].

Провівши опитування з-поміж місцевих, а після цього переглянувши документальні матеріали, що зберігались в архіві Міського бюро технічної інвентаризації, Я. Ольховий дійшов висно-

вку, що цей будинок, під № 2 на вулиці Маріїнській справді належав померлій в Польщі Єлені Корпак, яка успадкувала його від батька, що вважався родовитим бондарем. Також Я. Ольховому вдалося встановити, що боднаря Корпака звали Мартин і що він займався теслярством, про що згадував у спогадах М. Коріневич [11, 75–76].

Пам'ятний хрест на місці колони Св. Яна. Вказівник коло території, яка локалізує садибу Мартина Корпака – постійне помешкання І. Франка-гімназиста. Теперішній вигляд.

Світлини В. Галика, червень-липень, 2016 р.

Тож приблизним місцем розташування будинку Мартина Корпака, де І. Франко постійно проживав у час свого навчання в Дрогобицькій гімназії, є тепер кут на стику вулиць Ю. Дрогобича і Маріїнської навпроти пам'ятного хреста, де стояла і була знищена в радянський час фігура-колона Святого Яна.

Висновки. Таким чином, бачимо, що за одинадцять літ дитинства та юності Івана Франка у Дрогобичі він чотири рази міняв квартирні помешкання, два з яких стали постійним пристанищем для нього впродовж термінів навчання у міській головній школі Дрогобича та Дрогобицькій гімназії імені Франца-Йосифа І. Умови проживання І. Франка на згаданих стаціях були жахливими. Очевидно, батьки Івана Франка розуміли неприйнятність тих умов, у яких проживав їх син, тому намагалися змінювати їх на кращі, переводивши його з однієї стації на іншу, проте невеликі матеріальні статки так і не дали їм можливості забезпечити І. Франкові краще житло під час навчання у Дрогобичі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Галик В. Дрогобич у житті та творчій спадщині Івана Франка : альбом-путівник / В. Галик. – Дрогобич : Видавництво ТзОВ «Трек-ЛТД», 2016. – 356 с., іл. + вкладка.
2. Галицько-руські народні приповідки: У 3-х т. / Зібрав, упорядкував і пояснив Др. Іван Франко : 2-е вид. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – Т. 1. – 832 с.
3. Горак Р. Адреси юності Івана Франка в Дрогобичі / Р. Горак. – Трускавець : «Франкова криниця», 1995 – 16 с.
4. Горак Р. Дрогобич – місто юності Івана Франка : Книга-путівник / Р. Горак. – Х. : Майдан, 2011. – 272 с.
5. Горак Р. Іван Франко / Кн. друга. Цілком нормальна школа / Р. Горак, Я. Гнатів. – Львів : Видавництво отців Василян «Місіонер», 2001. – 204 с.
6. Горак Р. Іван Франко / Кн. третя. Гімназія / Р. Горак, Я. Гнатів. – Львів : Видавництво отців Василян «Місіонер», 2001. – 360 с.
7. Гузар З. Стежками життя і творчості Івана Франка. Пам'ятка для студента / З. Гузар. – Дрогобич : Коло, 2004. – 140 с.
8. Іван Франко у Дрогобичі // Календар класного керівника на 2006 – 2007 навчальний рік. – Дрогобич : Коло, 2006. – С. 160–167.
9. Коріневич М. Спомини про Івана Франка як ученика гімназії / М. Коріневич // Спогади про Івана Франка / [упоряд., вступ. сл., прим. М. І. Гнатюка]. – 2-ге вид., доп., перероб. – Львів : Каменяр, 2011. – С. 74–78.

10. Німилович О. Веселка просвітленої пам'яті / О. Німилович, М. Зимомря. – Дрогобич : Посвіт, 2010. – 100 с.
11. Ольховий Я. Дрогобицькі станції Великого Каменяря / Я. Ольховий // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич : Коло, 2005. – Вип. 9. – С. 73–78.
12. Ольховий Я. Тут жив великий Каменярь / Я. Ольховий // Радянське слово. – 1987. – № 66. – 25 квітня. – С. 3.; № 67. – 28 квітня. – С. 3.
13. Пінчук С. Іван Франко в Дрогобичі / С. Пінчук // Наукові записки Дрогобицького Державного Педагогічного Інституту ім. Ів. Франка. – Вип. II. – Дрогобич : Видавництво Львівського університету, 1967. – С. 48–69.
14. «Там город преславний Дрогобич лежить...» (Вибрані праці Івана Франка про Дрогобич) / [упорядкування, передмова і коментарі Володимира Галика]. – Дрогобич : Коло, 2008. – 200 с.
15. Франко І. Рутенці / І. Франко // Франко І. Зібрання творів у 50-ти т. + додаткові томи. – Т. 15. – К. : Наукова думка, 1978. – С. 7–41.
16. Франко І. Спомини з моїх гімназійних часів / І. Франко // Франко І. Зібрання творів у 50-ти т. + додаткові томи. – К. : Наукова думка, 1983. – Т. 39. – С. 50–54.
17. Франко І. У столярні. (Із моїх споминів) / І. Франко // Франко І. Зібрання творів у 50-ти т. + додаткові томи. – Т. 21. – К. : Наукова думка, 1979. – С. 171–189.
18. Шалата М. Іван Франко у школі при церкві Святої Трійці / М. Шалата // Франкознавчі студії. – Випук шостий / С. Пшеничний (голов. ред). Л. Винар та ін. – Дрогобич : Коло, 2015. – 173–190.

REFERENCES

1. Halyk V. Drohobych u zhytti ta tvorchii spadshchyni Ivana Franka : albom-putivnyk / V. Halyk. – Drohobych : Vydavnytstvo TzOV «Trek-LTD», 2016. – 356 s., il. + vkladka.
2. Halytsko-ruski narodni pryovidky: U 3-kh t. / Zibrav, uporiadkuvav i poiasnyv Dr. Ivan Franko : 2-e vyd. – Lviv : Vydavnychiy tsentr LNU imeni Ivana Franka, 2006. – Т. 1. – 832 s.
3. Horak R. Adresy yunosti Ivana Franka v Drohobychi / R. Horak. – Truskavets : «Frankova krynytsia», 1995 – 16 s.
4. Horak R. Drohobych – misto yunosti Ivana Franka : Knyha-putivnyk / R. Horak. – Kh. : Maidan, 2011. – 272 s.
5. Horak R. Ivan Franko / Kn. druha. Tsilkom normalna shkola / R. Horak, Ya. Hnativ. – Lviv : Vydavnytstvo ottsiv Vasyliian «Misioner», 2001. – 204 s.
6. Horak R. Ivan Franko / Kn. tretia. Gimnaziia / R. Horak, Ya. Hnativ. – Lviv : Vydavnytstvo ottsiv Vasyliian «Misioner», 2001. – 360 s.
7. Huzar Z. Stezhkamy zhyttia i tvorchosti Ivana Franka. Pamiatka dlia studenta / Z. Huzar. – Drohobych : Kolo, 2004. – 140 s.
8. Ivan Franko u Drohobychi // Kalendar klasnoho kerivnyka na 2006 – 2007 navchalnyi rik. – Drohobych : Kolo, 2006. – S. 160–167.
9. Korinevych M. Spomyny pro Ivana Franka yak uchenyka himnazii / M. Korinevych // Spohady pro Ivana Franka / [uporiad., vstup. sl., prym. M. I. Hnatiuka]. – 2-he vyd., dop., pererob. – Lviv : Kameniar, 2011. – S. 74–78.
10. Nimylovych O. Veselka prosvitlenoi pamiatii / O. Nimylovych, M. Zymomria. – Drohobych : Posvit, 2010. – 100 s.
11. Olkhovyi Ya. Drohobytski stantsii Velykoho Kameniar / Ya. Olkhovyi // Drohobytskyi kraieznachvyi zbiryk. – Drohobych : Kolo, 2005. – Vyp. 9. – S. 73–78.
12. Olkhovyi Ya. Tut zhyv velykyi Kameniar / Ya. Olkhovyi // Radianske slovo. – 1987. – № 66. – 25 kvitnia. – S. 3.; № 67. – 28 kvitnia. – S. 3.
13. Pinchuk S. Ivan Franko v Drohobychi / S. Pinchuk // Naukovi zapysky Drohobytskoho Derzhavnogo Pedagogichnoho Instytutu im. Iv. Franka. – Vyp. II. – Drohobych : Vydavnytstvo Lvivskoho universytetu, 1967. – S. 48–69.
14. «Там horod preslavnyi Drohobych lezhyt...» (Vybrani pratsi Ivana Franka pro Drohobych) / [uporiadkuvannya, predmova i komentari Volodymyra Halyka]. – Drohobych : Kolo, 2008. – 200 s.
15. Franko I. Rutentsi / I. Franko // Franko I. Zibrannia tvoriv u 50-ty t. + dodatkovi tomy. – Т. 15. – К. : Naukova dumka, 1978. – S. 7–41.
16. Franko I. Spomyny z moikh himnaziinykh chasiv / I. Franko // Franko I. Zibrannia tvoriv u 50-ty t. + dodatkovi tomy. – К. : Naukova dumka, 1983. – Т. 39. – S. 50–54.
17. Franko I. U stoliarni. (Iz moikh spomyniv) / I. Franko // Franko I. Zibrannia tvoriv u 50-ty t. + dodatkovi tomy. – Т. 21. – К. : Naukova dumka, 1979. – S. 171–189.
18. Shalata M. Ivan Franko u shkoli pry tserkvi Sviatoi Triitsi / M. Shalata // Frankoznavchi studii. – Vypuk shostyi / Ye. Pshenychnyi (holov. red). L. Vynar ta in. – Drohobych : Kolo, 2015. – 173–190.

Статтю подано до редакції 2.03.2016 р.